

Jubilea členů ČBS v roce 2008

Tento článek je věnován všem členům ČBS, kteří v roce 2008 dovrší (nebo již dovršili) 60, 65, 70, 75 nebo 80 let. Děkujeme všem letošním jubilantům za jejich podporu a práci pro rozvoj naší společnosti a přejeme jim, aby se ve zdraví a dobré pohodě dožili ještě mnoha dalších významných výročí.

Šedesátí let dosáhli **František Čapek** (15. 4.), **Mgr. Rostislav Černý, CSc.**, pracovník Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (18. 1.), **Mgr. Lenka Dnebořská** (28. 6.), **Vítězslava Kozáková** (14. 10.), **RNDr. Jana Möllerová, CSc.** (9. 3., životopisná data viz níže, přehled publikací uložen v archivu ČBS), **doc. RNDr. Jan Naus, CSc.** (29. 5.), pracovník Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci, **Ing. Mgr. Stanislav Slouka** (11. 9.), **Jan Soukup** (8. 3.) a **doc. RNDr. Věra Zelená, CSc.** (12. 2., životopisné údaje viz níže, seznam publikací deponován v archivu ČBS).

Mezi pětadesátiníky se zařadili **Mgr. Josef Halda** (7. 12.), **doc. RNDr. Jan Janko, CSc.** (22. 4., životopisná data viz Z. Neuhäuslová, *Preslia* 75: 375, 2003), **prof. Ing. Jaroslav Koblížek, CSc.** (17. 1.), pracovník Lesnické a dřevařské fakulty MZLU v Brně (biografická data a přehled publikací viz V. Řehořek, *Preslia* 75: 189–192, 2003), **RNDr. Jaromír Lukavský, CSc.** (22. 9.), vědecký pracovník Botanického ústavu AV ČR v Třeboni (životopisné údaje a seznam publikací viz J. Komárek, *Preslia* 75: 367–372, 2003, další doplňující údaje do současné doby jsou uloženy v archivu ČBS), **RNDr. Marie Němcová** (2. 12.), **Mgr. Zdeňka Pecková** (26. 3.), **RNDr. František Synek** (23. 12.), **Mgr. Otakar Šída sen.** (22. 8., životopisná data viz Z. Neuhäuslová, *Preslia* 75: 377, 2003, přehled publikací uložen v archivu ČBS), **Ing. Jindřich Šmiták** (5. 10.), pracovník Agentury ochrany přírody a krajiny v Brně, České inspekce životního prostředí a krátce i Botanického oddělení Moravského zemského muzea v Brně a **RNDr. Jan Štursa** (3. 8.), dlouholetý pracovník Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí (životopisná data a seznam publikací viz F. Procházka, *Preslia* 76: 91–94, 2004).

Následujících šest členů ČBS se dožívá v roce 2008 sedmdesátí let: **čestná členka ČBS doc. RNDr. Viera Feráková, CSc.** (22. 7., jubilejní články viz A. Murín, *Biológia*, Bratislava, 43: 487–488, 1988; L. Hrouda, *Preslia* 70: 283–284, 1998; V. Mikoláš, *Thaiszia – J. Bot.*, Košice, 8: 177–178, 1998, viz též níže), **prom. ped. Hana Janáčková** (1. 10.), **Mgr. Jaromíra Kuncová** (26. 3., životopisná data viz Z. Neuhäuslová, *Preslia* 70: 380, 1999), **doc. RNDr. Jiří Unar, CSc.** (5. 1., biografické údaje viz *Inform. List*, Brno, 13/2: 4–7, 1988; Z. Neuhäuslová, *Preslia* 70: 382, 1999; další životopisná data a seznam publikací viz archiv ČBS), dlouholetý pracovník Masarykovy univerzity v Brně, po odchodu do důchodu v roce 2003 se nadále věnuje botanice, přednáší, vede exkurze a podílí se na aktivitách Klubu přírodovědeckého v Brně (člen výboru a pokladník), gymnaziální profesor **Miloslav Veselý** (25. 8.) a **RNDr. Václav Větvička** (13. 1.), specialista a popularizátor v oblasti okrasného zahradnictví a dlouholetý pracovník Botanického ústavu a Botanické zahrady AV ČR v Průhonících i Botanické zahrady UK v Praze (životopisné údaje a seznam publikací viz J. Jeník, *Preslia* 71: 181–186, 1999).

Seďm následujících členů naší společnosti rozšiřuje řady pětasedmdesátiníků: **Doc. RNDr. Jarmila Kubíková, CSc.** (12. 2.), stále velmi aktivní, úspěšně se zapojující do řady odborných diskuzí z oboru geobotaniky i ochrany přírody na Přírodovědecké fakultě UK v Praze (jubilejní články včetně seznamu publikací viz J. Kolbek, *Preslia* 65: 77–80, 1993; J. Jeník, *Živa* 46: 35, 1998; P. Kovář, *ibid.*, 51: 11, 2003; další doplňující údaje uloženy v archivu ČBS), **RNDr. Jan Květ, CSc.** (26. 8.), dlouholetý pracovník Botanického ústavu AV ČR v Průhonících a Třeboni, aktivně se podílející na řadě produkčně ekologických studií v národním i mezinárodním měřítku a dlouhodobě se věnující ekologickému výzkumu Třeboňska. V současné době pracuje v Ústavu systémové biologie a ekologie AV ČR v Českých Budějovicích. Životopisná data a seznam publikací viz M. Rychnovská, *Preslia* 65: 363–369, 1993; J. Pokorný & H. Čížková, *Preslia* 76: 87–90, 2004; **Prof. Dr. Simon Laegaard** (17. 2.), profesor University v Aarhusu, Dánsko, **RNDr. Milan Rivola** (23. 11.), dlouholetý pracovník Státní památkové péče a ochrany přírody v Praze a nástupnických organizací, **doc. RNDr. Kamil Rybníček, CSc.** (5. 7.), dlouholetý vedoucí vědecký pracovník Botanického ústavu AV ČR, oddělení ekologie v Brně, dosud přednášející paleoekologii v Brně na Ústavu

botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity (životopisné údaje a seznam publikací viz Z. Neuhäuslová, *Preslia* 65: 279–284, 1993), **čestný člen ČBS doc. RNDr. Vladimír Řehořek, CSc.** (9. 11.), aktivně se zapojující do pedagogické činnosti na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně, v letech 2000–2005 předseda ČBS (jubilejní články viz V. Feráková, *Preslia*, 65: 371–374, 1993; L. Hrouda, *Preslia*, 75: 363–366, 2003) a **Mgr. Jaroslava Šulcová** (11. 12.).

Trí členky naší společnosti se v r. 2008 dožívají nebo již dovršili 80 let: **RNDr. Libuše Pačlová** (9. 1., životopis viz Z. Radwańska-Paryska & W. H. Paryski, *Wielka encyklopedia tatrzańska*, p. 868, Wyd. Górskie, Poronin, 1995; V. Jurkovičová et al., *Kto je kto v botanike na Slovensku*, p. 152, SBS a Botanický ústav SAV, Bratislava, 1998; Z. Neuhäuslová, *Preslia* 75: 376, 2003). Tato neúnavná horolezkyně a botanička zůstává stále věrná studiu subnivální a nivální flóry Tater. S několika botaniky založila na Lomnickém štítu ochránářskou skupinu *Saxifraga* při Slovenském svazu ochránců přírody a krajiny s cílem zajistit ochranu vysokohorské tatrské květeny. Přejeme jí pevné zdraví a hodně energie při výstupech za krásami horské přírody. **Čestná členka ČBS prof. RNDr. Milena Rychnovská, DrSc.** (17. 10., životopisné údaje a výběr publikací viz J. Květ et al., *Preslia* 60: 276–280, 1988; F. Krahulec, *Preslia* 70: 285–287, 1998, bibl. doplňky Z. Neuhäuslová), významná ekoložka a vysokoškolská pedagožka, dlouholetá vedoucí vědecká pracovnice brněnských akademických botanických pracovišť. Bývalí studenti profesorky Rychnovské (včetně současných zahraničních profesorů) i kolegové, kteří měli možnost se s ní blíže seznámit, dodnes s vděčností vzpomínají na její přínos k rozšíření svých poznatků. **RNDr. Věra Toběrná, CSc.** (23. 2., životopisná data viz Z. Neuhäuslová & J. Houfek, *Preslia* 60: 379, 1988; Z. Neuhäuslová, *Preslia* 70: 381, 1999). Také jí patří naše upřímné blahopřání k významnému životnímu jubileu.

doc. RNDr. Viera Feráková, CSc. (nar. 22. 7. 1938 v Hlohovci)

Jubilantka je známá nejen svými botanickými a jazykovými znalostmi, ale i velkým zájmem o ochranu přírody a krajiny a její prosazování. Od zveřejnění předchozího životopisného příspěvku v časopise *Preslia* (viz výše) pokračovala v pedagogické činnosti na Univerzitě Komenského v Bratislavě. Od r. 1998 publikovala 36 prací, věnovaných zvláště flóře Bratislavy a jejího okolí a otázkám ochrany přírody. Podílela se na přípravě pátého svazku Červené knihy ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR (Čeřovský et al. 1999) a na přípravě karyotaxonomického přehledu slovenské flóry. Pro publikaci *Ochrana flóry v Slovenskej republike* (Maglocký 2000) zpracovala spolu se Š. Maglockým stať o kaprad'orostech a semenných rostlinách. Věnovala se též otázce možné reintrodukce druhu *Peucedanum arenarium* do ČR (Šerá et al. 2000). Připravila (zčásti ve spolupráci s dalšími autory) řadu studií o fytodiverzitě Slovenska, o historii a současném stavu květeny Bratislavy, je autorkou průvodce po flóře a vegetaci Devínské Kobyly. V rámci přípravy Červeného seznamu rostlin a živočichů Slovenska sestavila se Š. Maglockým a K. Marholdem Červený seznam kaprad'orostů a semenných rostlin Slovenska (2001). Podílela se též na přípravě *Flóry Slovenska V/4* zpracováním rodů *Syrenia*, *Conringia*, *Erucastrum* a *Hirschfeldia* a publikovala nové údaje o šíření vybraných neofytů na Slovensku. Jubilantka je hlavní autorkou publikace o cévnatých rostlinách CHKO Ponitrie, o neofytech Bratislavy-Devína i seznamu taxonů z floristického kurzu v Pruském. Zapojila se do přípravy publikace o geografickém rozšíření planých druhů rodu *Lactuca* (Lebeda et al., *Bot. Review* 70, 2004) a obsáhle příručky k programům péče o významná území soustavy Natura 2000 (Mered'á jun. et al. in Ambros et al. 2005). Doc. Feráková je rovněž spoluautorkou příručky *Významné botanické územia na Slovensku* (Bratislava, 2008).

Od roku 1998 do ledna 2004 jublantka spolupracovala se Slovenským Ramsarským výborem, byla členkou komise pro obhajoby kandidátských a doktorandských disertací z oboru botanika i komise pro získání vědecké hodnosti DrSc. Je třeba též připomenout její působení v Poradním sboru pro ochranu flóry při MŽP SR, spolupráci na přípravě legislativních materiálů ochrany přírody a programech záchrany ohrožených a vzácných druhů, jakož i její činnost v mezinárodních projektech *Planta Europa*, *Plantlife London: Important Plant Areas in Central and Eastern Europe* a *European Plant Conservation Strategy*.

Doc. Feráková je nositelkou řady významných ocenění: je čestnou členkou Slovenské (1998) a České botanické společnosti (2003). Za zásluhy o ochranu a výzkum evropské flóry získala ocenění *Planta Europa*

Silver Leaf Award (2001), Plantlife and Planta Europa, pamětní medaili k 80. výročí založení Univerzity Komenského v Bratislavě a k 60. výročí založení Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského tamtéž. V současné době je členkou Akademického sněmu AV ČR pro období 2006–2010, dále nomenklatorické komise při SAV, komise pro obhajoby diplomových a dizertačních prací z oboru botanika a členkou redakční rady polského časopisu Biodiversity Research and Conservation.

RNDr. Jana Möllerová, CSc. (nar. 9. 3. 1948 v Náchodě)

Jubilantka absolvovala v r. 1971 studium odborné biologie na Přírodovědecké fakultě UK v Praze (specializace systematická botanika). Ve své diplomové práci se věnovala revizi československých druhů rodu *Lonicera*. Státní zkoušku složila v r. 1971, rigorózní zkoušku r. 1982. V letech 1971–1974 pracovala v dendrologickém oddělení Botanického ústavu ČSAV v Průhonících, do r. 1979 v Ústavu krajinné ekologie ČSAV. Kandidátskou dizertační práci Nodulace československých zástupců čeledi *Fabaceae* obhájila v r. 1980.

Ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni se věnovala od září r. 1979 do konce října 1989 půdní mikrobiologii, ve Výzkumném ústavu včelařském (listopad 1989 až březen 1994) se seznámila s včelařskou botanikou, v Agentuře ochrany přírody a krajiny (od dubna 1994 do konce února 1997) se zabývala hodnocením zdravotního stavu dřevin. Na studium patogenních hub se zaměřila během svého opakovaného působení ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni v březnu až srpnu 1997.

Od roku 1997 do září 2008, kdy odešla do důchodu, jublantka pracovala na České zemědělské univerzitě v Praze, kde se věnovala výuce rostlinné anatomie, morfologie a systematické botaniky jako odborná asistentka katedry dendrologie a šlechtění lesních dřevin FLE. Je autorkou skript Cvičení z botaniky, spoluautorkou obsáhlé příručky (skript) Listnaté dřeviny a dalších dendrologických publikací. Výčet vybraných prací je uložen v archivu společnosti.

Doc. RNDr. Věra Zelená, CSc. (nar. 12. 2. 1948 v Brně)

Studium na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity (v té době Univerzity J.E. Purkyně) v Brně zahršila jublantka v r. 1971 získáním titulu promovány biolog. Téhož roku zahájila svůj třetí studijní pobyt v Ekologickém oddělení Botanického ústavu ČSAV v Brně, kde v letech 1974–1978 absolvovala interní vědeckou aspiranturu. V r. 1976 byla promována doktorem přírodních věd (RNDr.), v r. 1981 kandidátem biologických věd (CSc.). V letech 1981–1984 byla vědeckou pracovnící Oddělení biologie lesa v brněnském Botanickém ústavu ČSAV, později zařazeném jako Ekologické oddělení do Ústavu experimentální fyto techniky ČSAV v Brně. V letech 1984–1993 byla samostatnou vědeckou pracovnící téhož pracoviště, přejmenovaného na Ústav systematické a ekologické biologie (ÚSEB) ČSAV a později na Ústav ekologie krajiny AV ČR.

V r. 1993 nastoupila doc. Zelená jako odborná asistentka do Ústavu botaniky a fyziologie rostlin (nyní Ústav biologie rostlin) Agronomické fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, kde dosud pracuje (od r. 1996 jako docentka pro obor zemědělská botanika). Jublantka je školitelkou doktorandů pro vědní obor speciální produkce rostlinná, vede řadu bakalářských a diplomových prací a podílí se na řešení mnoha grantových projektů.

Doc. Zelená publikovala (nebo se podílela na přípravě) 35 vědeckých studií, věnovaných nelesní (především luční) vegetaci a zveřejněných v češtině i ve světových jazycích. Jejich přehled je uložen v archivu ČBS.

Úmrtí

V době od zveřejnění poslední vzpomínky na naše zesnulé členy opustili řady společnosti:

RNDr. Věra Hadačová, CSc. (*15. 7. 1928, †11. 9. 2008), botanička-fyzioložka a dlouholetá spolupracovnice a později manželka prof. RNDr. Emila Hadače, DrSc. (životopisné údaje viz M. Dvořák & J. Černohorská, Preslia 60: 185, 1988; Z. Neuhäuslová, *ibid.*, 70(1998): 378, 1999; J. Krekule, Živa 56/5: LXVII; seznam publikací je uložen v archivu ČBS), botanik-taxonom **RNDr. Jindřich Chrtěk, CSc., sen.** (*12. 10. 1930, †18. 2. 2008, životopisná data viz B. Křisa & J. Osbornová, Preslia 62: 365–374, 1990; Z. Pouzar,

Sborn. Nár. Muz. Praha, ser. B, 64/1: 3–4, 2008); **MUDr. Miloš Král** (*1. 12. 1932, †21. 10. 2008, životopisná data viz Z. Neuhäuslová, Preslia 64: 371, 1992; Z. Neuhäuslová, ibid., 74: 455, 2002) a **čestný člen ČBS Ing. RNDr. Antonín Vězda, CSc.** (*25. 11. 1920, †10. 11. 2008, životopisná data viz Z. Černohorský, Preslia 52: 365–371, 1980; I. Pišút, Preslia 62: 375–377, 1990). Všichni čtyři naši zesnulí členové zůstanou dlouho v našich vzpomínkách.

Zdenka Neuhäuslová

ZPRÁVY O LITERATUŘE / BOOK REVIEWS

Jaroslav Michálek

Památné stromy Karlovarského kraje

Krajské muzeum Karlovarského kraje, muzeum Sokolov, 2008, 80 p., vložená mapa v příloze. Neprodejná publikace.

Mezi příznivci památných stromů se v listopadu 2008 objevila cenná regionální příručka Památné stromy Karlovarského kraje, jejímž autorem je Jaroslav Michálek, respektovaný znalec v tomto oboru. I když jde spíše o vlastivědnou práci, vzhledem k jejímu odbornému významu a především faktu, že se jedná o účelový (tedy volně neprodejný) náklad Krajského muzea Karlovarského kraje, resp. muzea v Sokolově, je dobré o jejím vydání na stránkách Zpráv ČBS poreferovat. Obsahem příručky, úhledně lepené brožury, je na 80 stranách velmi účelně sestavený přehled všech 191 položek chráněných stromů, skupin stromů a alejí v Karlovarském kraji vyhlášených k 31. 8. 2008 v kategorii památný strom tak, jak tento pojem definuje zákon č. 114/92 Sb. Stromy jsou řazeny přehledně podle území jednotlivých bývalých okresů, každý strom či alej jsou uvedeny velmi stručným popisným textem, základními mírami (obvod kmene, výška stromu) a kvalitně (!) vytištěnou barevnou fotografií (autoři J. Michálek a P. Uhlík) či v několika případech malebnou černobílou kresbou (autor V. Lepš). Součástí publikace je i vložená barevná mapa se zákresem všech uvedených hesel, na její zadní straně je vytištěný přehled stromů s uvedením přesné polohy v souřadnicích, takže mapku je možné samostatně používat v terénu. Ochrana starých stromů je u nás v poslední době velmi široce frekventovaným společensko-kulturním tématem, chybí však dosud souborné zpracování na území ČR. Velké množství chráněných stromů lze sice najít v 12-dílné encyklopedii chráněných území (vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v letech 1999–2008), ale ani toto zpracování není úplné, neboť vychází ze starých podkladů a navíc je vzhledem ke svému objemu a váze (30 kilogramů) použitelné pouze na pevném dubovém stole. Uvedená příručka by se tak mohla při dobré vůli autora (materiál má z větší části pro území ČR zpracovaný) a vhodného velkorysého nakladatele stát prvním svazkem uceleného kompletu s popisem všech památných stromů v ČR pro širokou kulturní a stromy milovnou veřejnost. Publikaci, jejíž náklad odkoupil Krajský úřad Karlovarského kraje, lze zdarma pořídit na adrese: Odbor životního prostředí Krajského úřadu Karlovarského kraje, Závodní 353/88, 360 21 Karlovy Vary, informaci o distribuci poskytne pan Martin Chocheľ (martin.chochel@kr-karlovarsky.cz). Pro vážné zájemce bude publikace v omezeném množství k dispozici na sekretariátu ČBS.

Jiří Hadinec